

NENAVADNO OPAZOVANJE POSKUSA ODLAGANJA JAJC SAMICE ZELENOMODRE DEVE *AESHNA CYANEA* PRI RIBNIKIH V DOLINI DRAGE PRI IGU

Pisal se je julijski dan leta 2020, leta mojega absolventa, ko sem mnoge dni preživeljal ob vodi nekje v Sloveniji. Ribniki v dolini Drage pri Igu so, kar se kačjih pastirjev tiče, vrstno zelo pestri in priročno blizu Ljubljane, tako da so se pogosto znašli kot ciljna destinacija ali vmesna postojanka mojih pohajkovanj. Nenadoma sem med posedanjem v travi, nekje med Srednjim in Rezanim ribnikom zaslišal klopotanje kril, ki je naznanilo prihod večjega kačjega pastirja. Prav res se je čez nekaj trenutkov prikazala samica zelenomodre deve *Aeshna cyanea*, ki je nad mano nekajkrat zaokrožila. To obnašanje zelenomodre deve mi je prav pri srcu in pogosto z zvedavostjo pogledujem po radovednem obletavanju te vrste okoli mene. Pogosto imam občutek, da me pridejo pozdraviti. No, ta samica je imela v planu še kaj več kot samo pozdrave. Po nekaj krogih nad mano, je pristala na mojem komolcu, ki mi je počival na pokrčenih kolenih. Nekaj časa je postala na mestu, potem pa začela premikati zadek, kot bi želela odlagati jajčeca. Njeno početje sem nekaj časa opazoval, potem pa se premaknil. Samica je vzletela in še enkrat pristala, vedenje pa ponovila. Ko sem jo pri tem zmotil še enkrat, je odletela nižje, do mojih škornjev, kjer je obred ponovila. Vse skupaj sem z osuplostjo opazoval, dokler se ni z nekaj sekundnim lebdenjem pred mano vsega skupaj zaključila in poletela proti gozdu. Takrat se mi je to zdelo nekaj bizarnega, zato sem se po dobrem letu premlevanja odločil nekoliko pobrskati po literaturi, ali je bil že kdo pred mano deležen podobnega tretmaja.

In prav res sem zasledil nekaj zapisov o podobnem vedenju samic te vrste po Evropi, ki jih v tem odstavku povzemam. Veliko bizarnih primerov ovipozicij so bili deležni funkcionarji in člani Britanskega odonatološkega društva (BDS). Samica zelenomodre deve je poskusila odlagati jajca v pulover Rodericka Dunna, takratnega tajnika društva. Še ena samica je skušala odlagati jajca v škorenj članice društva Sally Corbet. Hansruedi Wildermuth, priznan švicarski odonatolog je bil deležen pozornosti zelenomodre deve, ko je bos stal ob mlaki, samica pa je skušala odlagati jajca v njegov gleženj. Vedenje ga je žgečkalo in ne boležlo, s čimer je ocenil, da je šlo za preizkuševalno vedenje in ne dejansko odlaganje. Nismo pa zgolj ljudje deležni takih nenavadnih poskušanj odlaganja jajc, temveč tudi živali. Oscar, pes pasme beagle je bil deležen zbadanja samice zelenomodre deve, medtem ko je poležaval v pokošeni travi ob mlaki, vse skupaj pa je opazoval Mike Parr, takratni predsednik Worldwide Dragonfly Association. Med najbolj bizarnimi pa je poskus odlaganja jajčec samice omenjene vrste, ki je za substrat izbrala hribskega urha *Bombina variegata*, ki je lebdel na vodi. Takoj ko je z odlaganjem pričela, se je urh potopil in sabo potegnil samico, iz vode pa jo je povlekel samec iste vrste, ki se je nato z njo paril.

Samice zelenomodre deve sicer pogosto odlagajo jajčeca v razpadajoč les v bližini vodnih teles in očitno odonatologi in z nami povezani predmeti in živali

včasih skozi oči kačjega pastirja delujemo podobno. Corbet pa v svoji knjigi duhovito doda, da je prerano govoriti, da samice zelenomodre deve za odlaganje jajčec uporabljajo zgolj telesa, oblačila in živali, povezane s strokovnjaki za kačje pastirje, ne pa tudi drugih ljudi.

LITERATURA:

CORBET, P. S., 1999. *Dragonflies: Behaviour and Ecology of Odonata*. Harley Books, Colchester. 829 str.

CORBET, P. S. & J. B. STEPHEN, 2008. *Dragonflies*. HarperCollins Publishers, Colchester. 454 str.

DUNN, R.H., 1985. Some observations of *Aeshna cyanea* (Müller) ovipositing in unusual substrates. *Journal of the British Dragonfly Society* 1: 99-100.

(N. ŠABEDER)

NOVA MLAKA V HALOZAH

V Halozah smo maja 2021 uredili novo mlako (GK 569325, 130854). Osnova je iz plehnate notranjosti stare ogromne preše, kamor se je nabiral stisnjen sok grozdja. Kad v obliki kvadrata je velika približno 1,7 x 1,7 m in ima tudi odtok za odtekanje mošta v sod. Ta odtok bomo s pridom uporabili pri čiščenju, ko bo potrebno. Mlaka je bila urejena za račke in sicer indijske tekačice, ki pa je še niso uspele preizkusiti, saj so še na dopustu. Napolnila jo je deževnica, na dnu je nekaj zemlje in drugega odpadnega materiala.

SLIKA 1. Nova haloška mlaka - v pričakovanju račk ... (Foto: N. Erbida)